

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Sociaaleconomische trends

Meerderheid bevolking geeft positieve waardering aan het leven

2015 | 06

**Linda Moonen
Jacqueline van Beuningen**

Dit artikel gaat in op subjectief welzijn, oftewel de mate waarin mensen tevreden zijn met bepaalde aspecten van hun leven, zoals hun financiële situatie, hun gezondheid en hun sociale leven. Met name jongeren en hoogopgeleiden zijn vaker tevreden met verschillende onderdelen van hun leven in vergelijking met ouderen en lager opgeleiden.

1. Inleiding

Economische groei en welvaart nemen vaak een centrale rol in wanneer het gaat over hoe goed het met een land gaat. Het wordt echter steeds duidelijker dat economische vooruitgang niet altijd gepaard gaat met maatschappelijke vooruitgang. Het groeiende besef dat maten voor economische vooruitgang alleen niet voldoende zijn om te beschrijven hoe het met een land – of, nog belangrijker, met de bevolking van een land – gaat, zorgt ervoor dat er steeds meer aandacht komt voor het welzijn van de bevolking. Welzijn is een meerdimensionaal concept, dat in feite de gehele leefsituatie van mensen omvat. Naast de materiële leefsituatie van mensen, zoals hun inkomen, spelen bijvoorbeeld ook de gezondheid, de sociale contacten en veiligheid een rol (Diener, Suh, Lucas en Smith, 1999; Dolan, Peasgood en White, 2008).

Vooraf op internationaal gebied zijn er de laatste jaren steeds meer initiatieven om het welzijn van de bevolking een meer prominente plek te geven op de politieke agenda. Het *Report of the commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress* van Stiglitz, Sen en Fitoussi¹⁾ (2009) is een van die initiatieven. Ook de OESO werkt met het project *How's life?* aan het thema welzijn (OECD, 2011; 2013), en de Verenigde Naties hebben in een van hun resoluties de Internationale Dag van het Geluk uitgeroepen. Bij de statistische bureaus is er de laatste jaren ook meer aandacht voor welzijn. Eurostat, het Europese statistiekbureau, werkt aan dit thema onder de noemer *Quality of Life*, en heeft in 2013 voor het eerst internationale cijfers over welzijn laten verzamelen als onderdeel van het voor EU-landen verplichte onderzoek naar de leefsituatie van mensen (SILC, Survey on Income and Living Conditions).

Ook het CBS heeft het thema welzijn sinds 2009 hoger op de agenda gezet. Er is een theoretisch kader voor het meten van welzijn ontwikkeld waarbij acht dimensies van welzijn worden onderscheiden (Coumans, Jol, Moonen en De Winden, 2012). Dit kader is gebaseerd op de aanbevelingen van het bovenvermelde SSF-rapport (Stiglitz e.a., 2009).

In dit artikel staat het subjectief welzijn centraal. Er wordt voor elk van de acht dimensies onderzocht hoe mensen bepaalde aspecten van hun leven waarderen. Daarnaast worden verschillen tussen bevolkingsgroepen in kaart gebracht. Ten slotte wordt op basis van een samengestelde index een totaalplaatje van het subjectief welzijn getoond, waarin de acht dimensies uit het theoretisch kader worden gecombineerd. De uitkomsten in dit artikel zijn gebaseerd op het onderzoek Sociale samenhang en Welzijn (zie Technische toelichting).

¹⁾ Dit rapport wordt in het vervolg van dit artikel het SSF-rapport genoemd.

2. Dimensies van welzijn

In het theoretisch kader dat is ontwikkeld om het welzijn van de bevolking in kaart te brengen, worden zoals gezegd acht dimensies onderscheiden. Deze dimensies zijn: 1) materiële levensstandaard, 2) economische risico's, 3) opleiding en arbeid, 4) gezondheid, 5) sociale relaties, 6) maatschappelijke participatie en vertrouwen, 7) veiligheid, en ten slotte 8) milieu en leefomgeving (zie voor meer details Coumans, Jol, Moonen en De Winden, 2012). Voor elke dimensie worden een of meerdere indicatoren onderscheiden, die beschreven worden in de paragrafen 3 tot en met 10. In tabel 2.1 wordt een overzicht gegeven van de indicatoren per dimensie. Daarnaast wordt ook ingegaan op het algemene subjectieve welzijn, in de vorm van de mate van tevredenheid met het leven in het algemeen en de score op de overkoepelende index voor subjectief welzijn (paragraaf 11).

2.1 Overzicht van de indicatoren per dimensie

Dimensie	Indicator
Materiële levensstandaard	Tevredenheid met financiële situatie
Economische risico's	Zorgen over financiële toekomst
	Zorgen over baanverlies
Opleiding en arbeid	Tevredenheid met opleidingskansen
	Tevredenheid met werk
	Tevredenheid met reistijd van/naar werk
Gezondheid	Tevredenheid met lichamelijke gezondheid
	Tevredenheid met psychische gezondheid
	Tevredenheid met gewicht
Sociale relaties	Tevredenheid met sociaal leven
	Tevredenheid met relatie met partner
Maatschappelijke participatie en vertrouwen	Vertrouwen in Tweede Kamer
	Vertrouwen in rechters
	Vertrouwen in de politie
Veiligheid	Onveiligheidsgevoelens
Milieu en leefomgeving	Tevredenheid met woning
	Tevredenheid met woonomgeving

De vragen naar subjectief welzijn konden steeds beantwoord worden op een schaal van 1 (volledig ontevreden) tot en met 10 (volledig tevreden). Deze schaalscores zijn als volgt gegroepeerd in drie klassen: ontevreden (scores 1 tot en met 4), niet tevreden, niet ontevreden (scores 5 en 6) en tevreden (scores 7 tot en met 10). Ook de vragen naar de mate waarin mensen zich zorgen maken konden op een schaal van 1 tot en met 10 beantwoord worden, waarbij de interpretatie van de schaal omgekeerd is in vergelijking met de vragen over tevredenheid. Dat houdt in dat de score 1 betekent dat iemand zich nooit zorgen maakt (of nooit onveilig voelt) en 10 betekent dat iemand zich voortdurend zorgen maakt (of onveilig voelt). Ook bij deze variabelen zijn de scores gegroepeerd: geen zorgen/niet onveilig (scores 1 tot en met 4), weinig zorgen/soms onveilig (scores 5 en 6) en veel zorgen/vaak onveilig (scores 7 tot en met 10). De vragen over institutioneel vertrouwen zijn gemeten met een vierpuntsschaal, lopend van helemaal geen vertrouwen tot heel veel vertrouwen. Zie de technische toelichting voor meer details.

3. Tevredenheid met de materiële levensstandaard

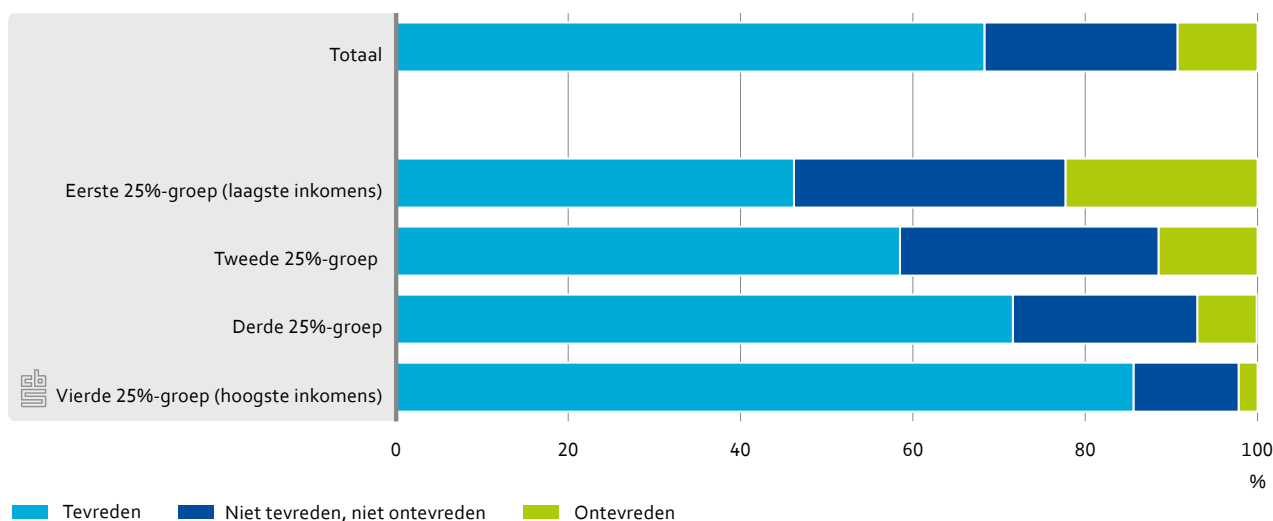
3.1 Hoe hoger op de inkomensladder, hoe tevredener over de financiële situatie

Ruim twee derde van de mensen geeft aan tevreden te zijn met hun financiële situatie, 22 procent is hier tevreden noch ontevreden mee, en een kleine 10 procent is ontevreden over de eigen financiën. De tevredenheid met de financiële situatie hangt in sterke mate samen met de feitelijke financiële situatie, gemeten aan de hand van het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen (zie CBS, 2014). Van degenen met een inkomen in de hoogste 25-procentsgroep is 86 procent tevreden met de financiële situatie. Dit aandeel daalt met het inkomen, tot 46 procent van degenen met een inkomen in de laagste 25-procentsgroep.

Naast inkomen spelen ook andere aspecten een rol. Alleenstaanden en vooral alleenstaande ouders zijn beduidend minder tevreden met hun financiën dan (echt)paren of thuiswonende kinderen. De eerstgenoemde groepen hebben over het algemeen weliswaar een lager inkomen, maar dat verklaart het verschil in tevredenheid niet volledig.

Herkomst is ook van belang bij de tevredenheid over de materiële levensstandaard: minder dan de helft van de niet-westerse allochtonen is tevreden met de financiële situatie, tegenover 69 procent van de westerse allochtonen en 71 procent van de autochtonen. Ook is er minder tevredenheid over de financiële situatie onder jongeren en middenleeftijden dan onder ouderen. Mensen jonger dan 55 jaar zijn hier minder tevreden mee dan mensen die ouder zijn. Daarbij speelt ook dat het inkomen doorgaans hoger is naarmate mensen ouder zijn. Dat is echter niet de enige verklaring. Ouderen hebben vaak ook minder financiële lasten omdat de hypotheek doorgaans al is afbetaald en er meestal geen thuiswonende kinderen meer zijn (Statline, 2014a; CBS, 2014; Statline, 2013a). Hoogopgeleiden tot slot zijn vaker tevreden dan lager opgeleiden, en vrouwen wat vaker dan mannen.

3.1.1 Tevredenheid met de financiële situatie naar inkomen, 2013

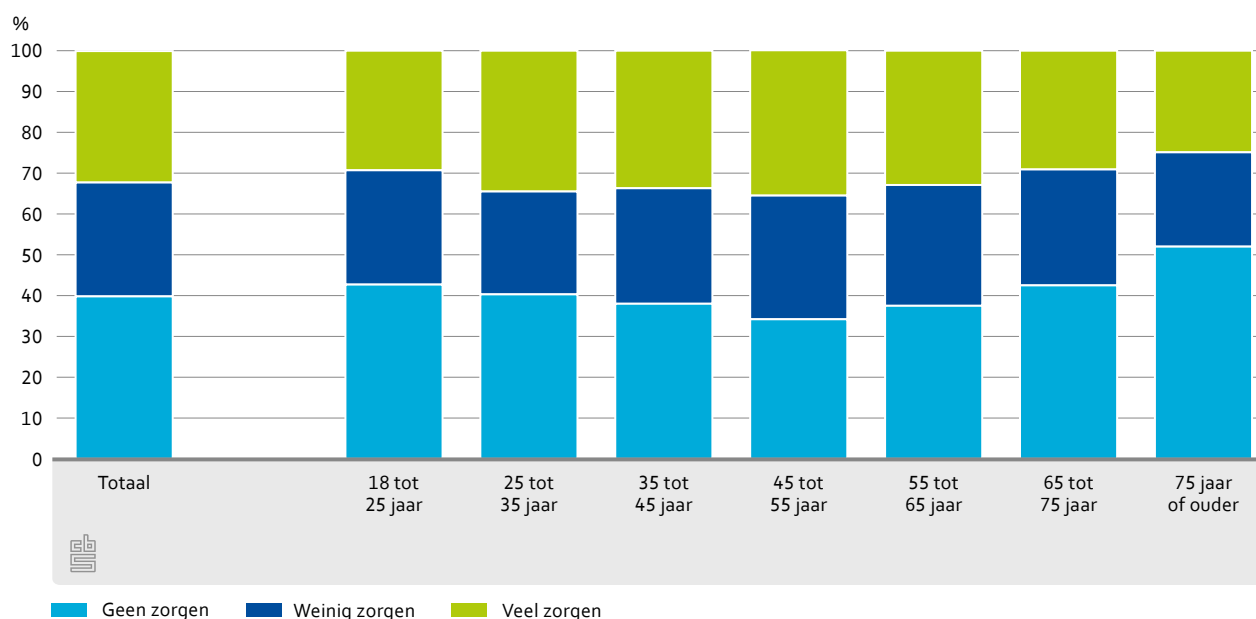

4. Zorgen over eigen economische toekomst

4.1 75-plussers minst bezorgd over hun financiële toekomst

Iets meer dan zes op de tien mensen maakt zich zorgen over zijn of haar financiële toekomst, van wie ruim de helft met een score van 7 of hoger daar veel zorgen over heeft. Bezorgdheid over de financiële toekomst hangt met verschillende factoren samen. Leeftijd speelt een grote rol: mensen tussen de 25 en 65 jaar maken zich over het algemeen meer zorgen over de financiële toekomst dan jongeren en ouderen. 75-plussers zien hun financiële toekomst met het meeste vertrouwen tegemoet. Voor andere bevolkingsgroepen zijn de patronen hetzelfde als bij de tevredenheid met de financiële situatie (paragraaf 3): mensen met hogere inkomens en hogere opleidingsniveaus hebben minder zorgen dan mensen met lagere inkomens en lagere opleidingsniveaus. Ook maken mannen, (echt)paren en autochtonen zich wat minder vaak zorgen dan respectievelijk vrouwen, alleenstaanden en alleenstaande ouders, en (vooral niet-westerse) allochtonen.

4.1.1 Zorgen over de eigen financiële toekomst naar leeftijd, 2013

4.2 Zelfstandigen iets bezorgder over gebrek aan werk dan werknemers

Een kwart van de werkenden geeft aan veel zorgen te hebben over het verlies van werk. Een iets kleinere groep heeft hierover wel zorgen, maar in mindere mate (22 procent). Ruim de helft van de werkenden maakt zich er geen zorgen over. De mate waarin mensen zich zorgen maken om hun werk te verliezen (zie Technische toelichting) laat vergelijkbare patronen zien als bij de mate waarin mensen bezorgd zijn over de financiële toekomst. Zo zijn vrouwen en lager opgeleiden bijvoorbeeld wat vaker bezorgd over het verlies van werk dan mannen en hoger opgeleiden. Ook maken zelfstandigen zich wat vaker zorgen over het verlies van werk

dan werknemers, al is het verschil klein: 28 procent van de zelfstandigen heeft veel zorgen tegenover 24 procent van de werknemers.

5. Tevredenheid over opleiding en werk

5.1 Vrijwel alle hoogopgeleiden tevreden over gekregen opleidingskansen

Bijna 16 op de 20 mensen is tevreden met de opleidingskansen die ze hebben gehad, tegenover 1 op de 20 die hier ontevreden over is. Tevredenheid met de gekregen opleidingskansen hangt sterk samen met het hoogst behaalde opleidingsniveau. Van de mensen met alleen basisonderwijs is een kleine meerderheid tevreden met de opleidingskansen (52 procent). Onder degenen met een hbo- of universitaire opleiding is het aandeel tevredenen met 96 procent fors groter. Naast de behaalde opleiding spelen ook de hoogte van het inkomen, leeftijd en herkomst een rol: mensen met lagere inkomens, 65-plussers en niet-westerse allochtonen zijn minder tevreden met de kansen die zij in het onderwijs hebben gehad dan respectievelijk mensen met hogere inkomens, mensen die jonger dan 65 zijn en autochtonen en westerse allochtonen. Binnen de groep 65-plussers blijken vooral vrouwen minder tevreden te zijn met de gekregen opleidingskansen. Hierbij speelt dat zij zijn opgegroeid in een tijd waarin het voor vrouwen minder vanzelfsprekend was om een goede opleiding te volgen, aangezien zij doorgaans thuis bleven om voor het huishouden en de kinderen te zorgen.

5.2 Hoogopgeleiden minder content met zowel werk als reistijd dan laagopgeleiden

Met 84 procent is de meerderheid van de werkenden tevreden met zijn of haar werk. Slechts een kleine groep van 3 procent is met een score van 4 of lager ontevreden met het werk. Of mensen tevreden zijn met hun werk hangt met verschillende factoren samen. Zo zijn jongeren ontevredener over hun werk dan ouderen en zijn mensen met lagere inkomens iets minder vaak tevreden dan mensen met hogere inkomens. Lager opgeleiden zijn gemiddeld iets vaker tevreden met het werk dan hoogopgeleiden²⁾. Mannen en vrouwen verschillen niet van elkaar in de mate waarin zij tevreden zijn met hun werk, evenals de verschillende herkomstgroepen.

Het opleidingsniveau speelt ook een rol bij de tevredenheid met de reistijd van en naar het werk. Ook hiermee zijn lager opgeleiden vaker tevreden dan hoger opgeleiden. Hogeropgeleiden zijn gemiddeld ook langer onderweg naar hun werk dan lager opgeleiden (Statline, 2014b). Ook verschillen mannen en vrouwen van elkaar op gebied van tevredenheid

²⁾ Het verband tussen de tevredenheid met het werk en het opleidingsniveau enerzijds en met het inkomen anderzijds is tegengesteld: lager opgeleiden zijn vaker tevreden met het werk, terwijl mensen met een lager inkomen juist wat minder vaak tevreden met het werk zijn. Het inkomen is echter gemeten op huishoudniveau (gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen), terwijl het opleidingsniveau een persoonskenmerk is.

met de reistijd: vrouwen zijn hier vaker tevreden mee dan mannen. Vrouwen hebben gemiddeld een kortere reistijd van en naar hun werk dan mannen (Statline, 2014b).

6. Tevredenheid over de gezondheid

6.1 Een gezonde leefstijl gaat samen met tevredenheid over de lichamelijke gezondheid

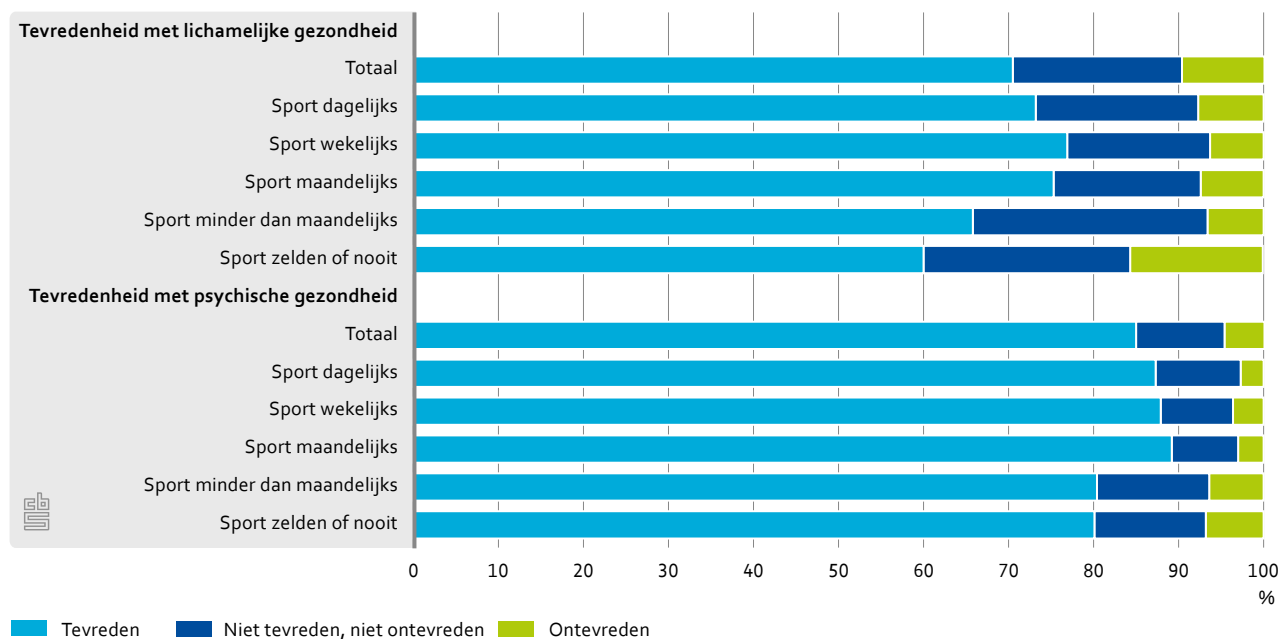
Ruim 70 procent van de volwassen inwoners van Nederland is tevreden met zijn of haar lichamelijke gezondheid. Ouderen zijn hier minder vaak tevreden over dan jongeren. Dit is niet verrassend omdat ouderen vaker te maken hebben met lichamelijke klachten en ziekten dan jongeren. De tevredenheid met de lichamelijke gezondheid hangt ook sterk samen met de *body mass index*, ofwel de BMI, van mensen. Mensen met ernstig overgewicht (een BMI van 30 kg/m² of meer) zijn het minst tevreden met hun lichamelijke gezondheid, maar ook mensen met matig overgewicht (een BMI van 25 tot 30 kg/m²) of ondergewicht (BMI lager dan 18,5 kg/m²) zijn hier minder tevreden over dan degenen met een normaal gewicht (BMI van 18,5 tot 25 kg/m²). Ook de leefstijl doet ertoe. Zo zijn regelmatige sporters vaker tevreden over hun lichamelijke gezondheid dan mensen die dat niet doen en zijn rokers minder tevreden dan niet-rokers. Zowel weinig bewegen als roken gaan relatief vaak samen met een als slecht ervaren gezondheid (Houben-van Herten en Bruggink, 2014), wat de reden kan zijn van ontevredenheid met de gezondheid.

6.2 Meer tevredenheid over psychische dan over lichamelijke gezondheid

Het grootste deel van de bevolking is tevreden met de psychische gezondheid: 85 procent geeft hier een score van 7 of hoger aan. Men is dus vaker tevreden met de psychische dan met de lichamelijke gezondheid. Hoger opgeleiden zijn vaker tevreden met hun psychische gezondheid dan laagopgeleiden. Hetzelfde geldt voor inkomen: hoe hoger het inkomen, hoe vaker men tevreden is met de psychische gezondheid. Jongeren en ouderen zijn hier ook wat vaker content mee dan de middenleeftijden. Verder zijn (echt)paren vaker tevreden dan alleenstaanden en alleenstaande ouders.

De leefstijl speelt hier net als bij de lichamelijke gezondheid een rol. Zo zijn regelmatige sporters tevredener dan mensen die niet of nauwelijks sporten. Uit ander onderzoek blijkt eveneens dat een positief verband bestaat tussen sporten en de mentale gezondheid, zie Penedo en Dahn (2005) voor een literatuuroverzicht. Ook de mate van overgewicht doet ertoe: personen met overgewicht zijn minder tevreden met de psychische gezondheid dan mensen met een normaal gewicht. De verschillen zijn echter beduidend kleiner in vergelijking met de tevredenheid over de lichamelijke gezondheid.

6.2.1 Tevredenheid met lichamelijke en psychische gezondheid naar sportfrequentie, 2013

6.3 Volwassenen met ernstig overgewicht beoordelen hun gewicht met een onvoldoende

Twee op de drie mensen zijn tevreden met hun gewicht. Waren er bij de tevredenheid met de lichamelijke en de psychische gezondheid geen verschillen tussen mannen en vrouwen, bij de tevredenheid met het gewicht is dat wel het geval. Vrouwen zijn hier minder vaak tevreden mee. De BMI speelt een grote rol bij de tevredenheid met het gewicht. Personen met een normaal gewicht zijn met een gemiddelde score van 7,8 het meest tevreden met hun gewicht. Daarna komen degenen met ondergewicht (gemiddeld 7,0), degenen met matig overgewicht (gemiddeld 6,4) en ten slotte degenen met ernstig overgewicht. Zij geven gemiddeld een 4,8 aan de tevredenheid met hun gewicht.

Jongvolwassenen zijn contentier over hun gewicht dan ouderen. Zij zijn doorgaans dan ook minder zwaar dan ouderen (De Groot en Bruggink, 2012). Ook zijn autochtonen en westerse allochtonen vaker tevreden met hun gewicht dan niet-westerse allochtonen. De leefstijl speelt hier een beduidend kleinere rol dan bij de tevredenheid met de lichamelijke en psychische gezondheid. Rokers en niet-rokers zijn even tevreden over hun gewicht, evenals mensen die geen alcohol drinken, matige en zware drinkers. Sporten is opnieuw wel van belang: regelmatig sporten gaat over het algemeen samen met meer tevredenheid over het gewicht.

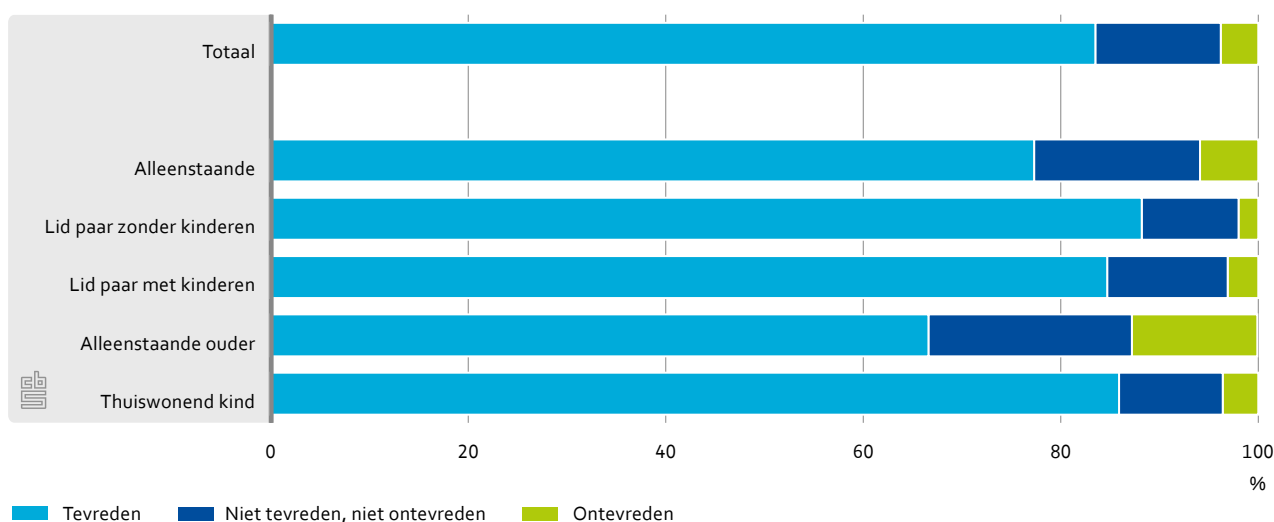

7. Tevredenheid over sociale relaties

7.1 Alleenstaande ouder minst tevreden over sociale leven

Van alle volwassenen is 83 procent tevreden met hun sociale leven. Tevredenheid over het sociale leven verschilt sterk per type huishouden. Paren zonder kinderen zijn naar verhouding vaak tevreden met hun sociale leven (88 procent). Ook thuiswonende kinderen en paren met kinderen zijn hier met 85 procent vaak tevreden mee. Duidelijk minder content zijn alleenstaanden. Van hen zegt 77 procent tevreden te zijn met het sociale leven. Alleenstaande ouders zijn het minst vaak tevreden: twee op de drie geeft een score van 7 of hoger. Vrouwen zijn iets vaker tevreden met hun sociale leven dan mannen, en zowel jongeren als ouderen zijn hier wat vaker tevreden mee dan mensen in de middenleeftijden.

7.1.1 Tevredenheid met sociaal leven naar positie in het huishouden, 2013

7.2 Hoge inkomens meest content met hun sociale leven

Personen met een inkomen in de laagste 25%-groep zijn minder vaak tevreden met hun sociale leven dan personen met hogere inkomens. Deze laatsten hebben meer te besteden en daardoor ook meer mogelijkheden om een actief sociaal leven te onderhouden. Het hoogst behaalde opleidingsniveau speelt een kleinere rol. Laagopgeleiden blijken minder vaak tevreden met hun sociale leven, maar het verschil met hogeropgeleiden verdwijnt bijna geheel wanneer rekening gehouden wordt met ook de hoogte van het inkomen. Het verschil tussen de opleidingsgroepen is dus voornamelijk een inkomenseffect. Niet-westerse allochtonen zeggen minder vaak tevreden te zijn met hun sociale leven dan autochtonen en westerse allochtonen.

7.3 Overgrote meerderheid tevreden met hun relatie

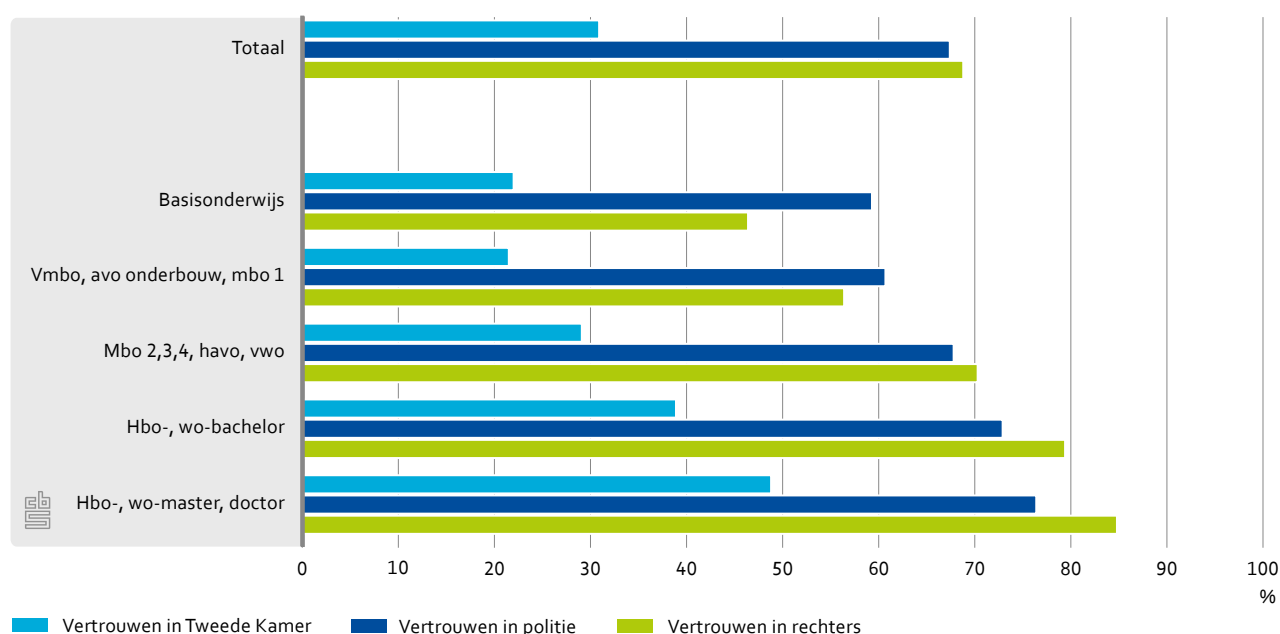
Bijna iedereen die een partner heeft zegt tevreden te zijn over de relatie met de partner (94 procent). Vooral tussen leeftijdsgroepen zijn verschillen: mensen van 45 tot 55 jaar zijn het minst vaak tevreden met de relatie met hun partner. Ook mensen van 35 tot 45 jaar en mensen van 55 tot 65 jaar zijn iets minder vaak tevreden met hun relatie dan gemiddeld. Jongeren van 18 tot 35 jaar en 65-plussers zijn het meest te spreken over de relatie met hun partner. Ook het opleidingsniveau speelt een rol: hogeropgeleiden zijn minder vaak tevreden met hun partner dan lager opgeleiden.

8. Vertrouwen in instituties

8.1 Ouderen hebben het minste vertrouwen in Tweede Kamer, politie en rechters

Een minderheid van 30 procent van de volwassen bevolking heeft vertrouwen in de Tweede Kamer. Mensen hebben duidelijk meer vertrouwen in de politie en in rechters dan in de Tweede Kamer: 67 procent heeft vertrouwen in de politie en 69 procent in rechters. Over het algemeen is het institutionele vertrouwen minder naarmate men ouder is. Dat geldt zowel voor het vertrouwen in de Tweede Kamer als in politie en rechters. Van de jongeren (18 tot 25 jaar) geeft 40 procent aan vertrouwen te hebben in de Tweede Kamer. Onder 55-plussers is dat ruim de helft minder. Ook is er een samenhang tussen opleidingsniveau en het vertrouwen in instituties: hoe hoger het opleidingsniveau, hoe meer vertrouwen mensen over het algemeen hebben. Ditzelfde geldt voor het inkomen: een hoger inkomen gaat meestal gepaard met een hogere mate van vertrouwen. Vrouwen hebben over het algemeen iets meer vertrouwen dan mannen. Alleen bij het vertrouwen in rechters verschillen mannen en vrouwen niet van elkaar.

8.1.1 Vertrouwen in Tweede Kamer, politie en rechters naar opleidingsniveau, 2013

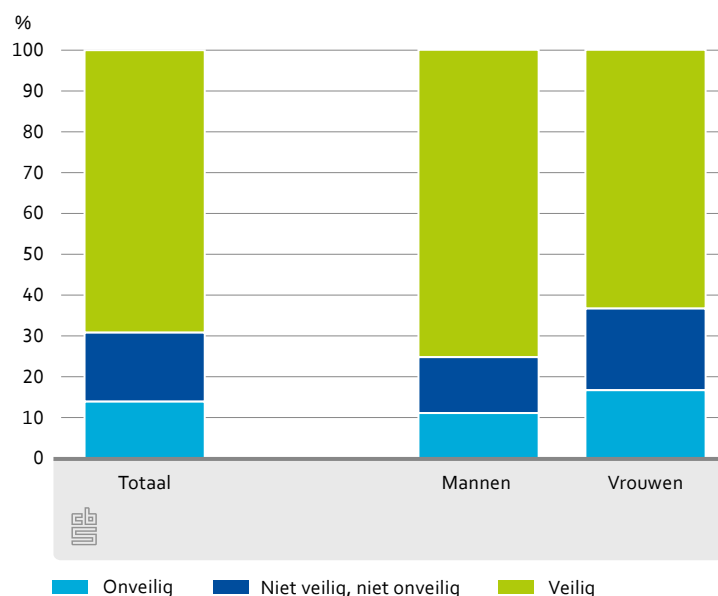

9. Veiligheidsgevoel

9.1 Vrouwen voelen zich onveiliger dan mannen

Mensen geven op een schaal van 1 tot 10 gemiddeld een 3,5 aan de mate waarin zij zich onveilig voelen. Een hogere score gaat in dit geval gepaard met een hogere mate van onveiligheid en dus een lager welzijn. Vrouwen voelen zich vaker onveilig dan mannen: waar 25 procent van de mannen zich wel eens onveilig voelt, is dat onder vrouwen 37 procent. Ook in hun eigen woonbuurt voelen vrouwen zich onveiliger dan mannen (SCP/CBS, 2014). Leeftijd is ook van belang: jongeren van 18 tot 25 jaar hebben met een gemiddelde van 3,0 minder last van onveiligheidsgevoelens dan 75-plussers (gemiddelde score van 4,1). Ook het hoogst behaalde opleidingsniveau hangt samen met de mate waarin mensen zich onveilig voelen: hoger opgeleiden voelen zich vaker veilig dan lager opgeleiden. Ten slotte voelen autochtonen zich veiliger dan allochtonen: 29 procent van de autochtonen geeft aan zich wel eens onveilig te voelen. Onder westerse allochtonen ligt dit aandeel op 36 procent. Niet-westerse allochtonen voelen zich met 40 procent het vaakst onveilig.

9.1.1 Onveiligheidsgevoelens naar geslacht, 2013

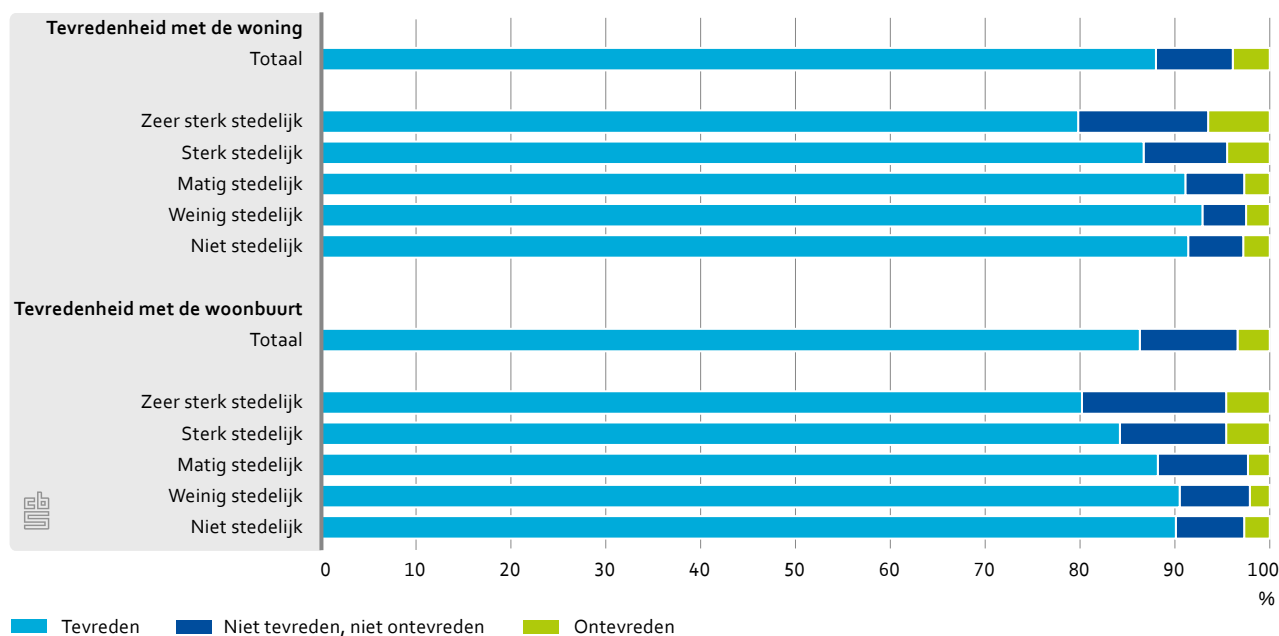
10. Tevredenheid over milieu en leefomgeving

10.1 Hogere inkomens tevredener over hun woning dan lagere inkomens

Bijna 9 op de 10 mensen zijn tevreden met de woning waarin zij wonen. Personen met een hoger inkomen zijn hier vaker tevreden over dan personen met lagere inkomens. Hogere inkomens kunnen dan ook meer geld uitgeven aan hun woning dan degenen met

lagere inkomens, en wonen meestal in duurdere woningen op betere locaties (Ministerie van BZK/CBS, 2013; Statline, 2013b). Ook de samenstelling van het huishouden is van belang: alleenstaande ouders zijn het minst vaak tevreden met de woning, gevolgd door alleenstaanden. (Echt)paren zijn hier beduidend vaker tevreden mee. Ook zijn vrouwen, autochtonen en westerse allochtonen en mensen in matig tot niet stedelijke buurten wat vaker tevreden met hun woning dan respectievelijk mannen, niet-westerse allochtonen en stadsbewoners. Bij de tevredenheid met de woonbuurt zijn dezelfde patronen te zien.

10.1.1 Tevredenheid met de woning en de woonbuurt naar stedelijkheidsgraad van de buurt, 2013

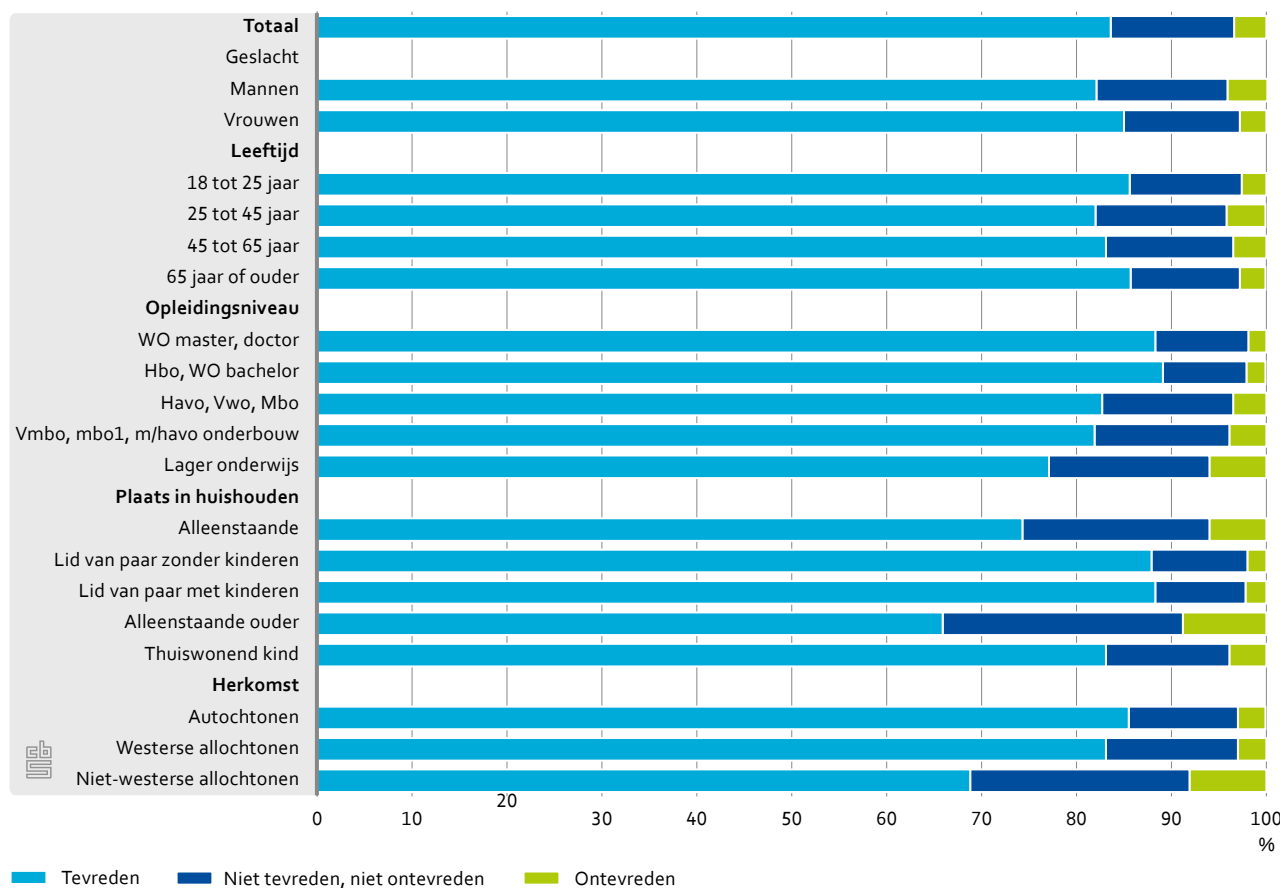

11. Totaalbeeld van welzijn

11.1 Bijna 17 van de 20 volwassenen zijn tevreden met het leven

Volwassenen in Nederland geven op een schaal van 1 tot 10 gemiddeld een 7,5 voor de tevredenheid met het leven. Een ruime meerderheid (84 procent) is met een score van 7 of hoger tevreden met het leven, 3 procent is ontevreden (score van 1 tot en met 4) en 13 procent is tevreden noch ontevreden (score van 5 of 6). Vrouwen zijn iets vaker tevreden met het leven dan mannen. Ook leeftijd maakt uit: vooral 25- tot 55-jarigen zijn wat minder vaak tevreden dan jongeren en ouderen. De positie in het huishouden speelt een nog grotere rol. Mensen die deel uitmaken van een (echt)paar zijn met 88 procent het vaakst tevreden met het leven, zowel degenen met als zonder kinderen. Van de thuiswonende kinderen is 83 procent tevreden met het leven. Alleenstaanden en alleenstaande ouders zijn aanzienlijk minder vaak tevreden met het leven: van de alleenstaanden is drie kwart tevreden en van de alleenstaande ouders twee derde. Ook bij herkomstgroepen zijn er grote verschillen: van de niet-westerse allochtonen geeft minder dan 70 procent aan tevreden met het leven te zijn. Bij autochtonen en westerse allochtonen ligt het aandeel tevredenen beduidend hoger (86 en 83 procent). Het hoogst behaalde opleidingsniveau en de hoogte van het inkomen spelen eveneens een rol: het aandeel tevredenen stijgt zowel met het opleidingsniveau als met het inkomen.

11.1.1 Tevredenheid met het leven naar achtergrondkenmerken, 2013

11.2 De Persoonlijke Welzijnsindex

In de paragrafen 3 tot en met 10 zijn de afzonderlijke dimensies uit het theoretisch kader van welzijn beschreven. De scores op deze dimensies zijn in de Persoonlijke Welzijnsindex (PWI) samengevoegd tot één cijfer (zie Van Beuningen, Jol en Moonen, 2015). Op deze manier wordt een totaalplaatje van het persoonlijke welzijn van mensen verkregen en kunnen bevolkingsgroepen gemakkelijker worden vergeleken.

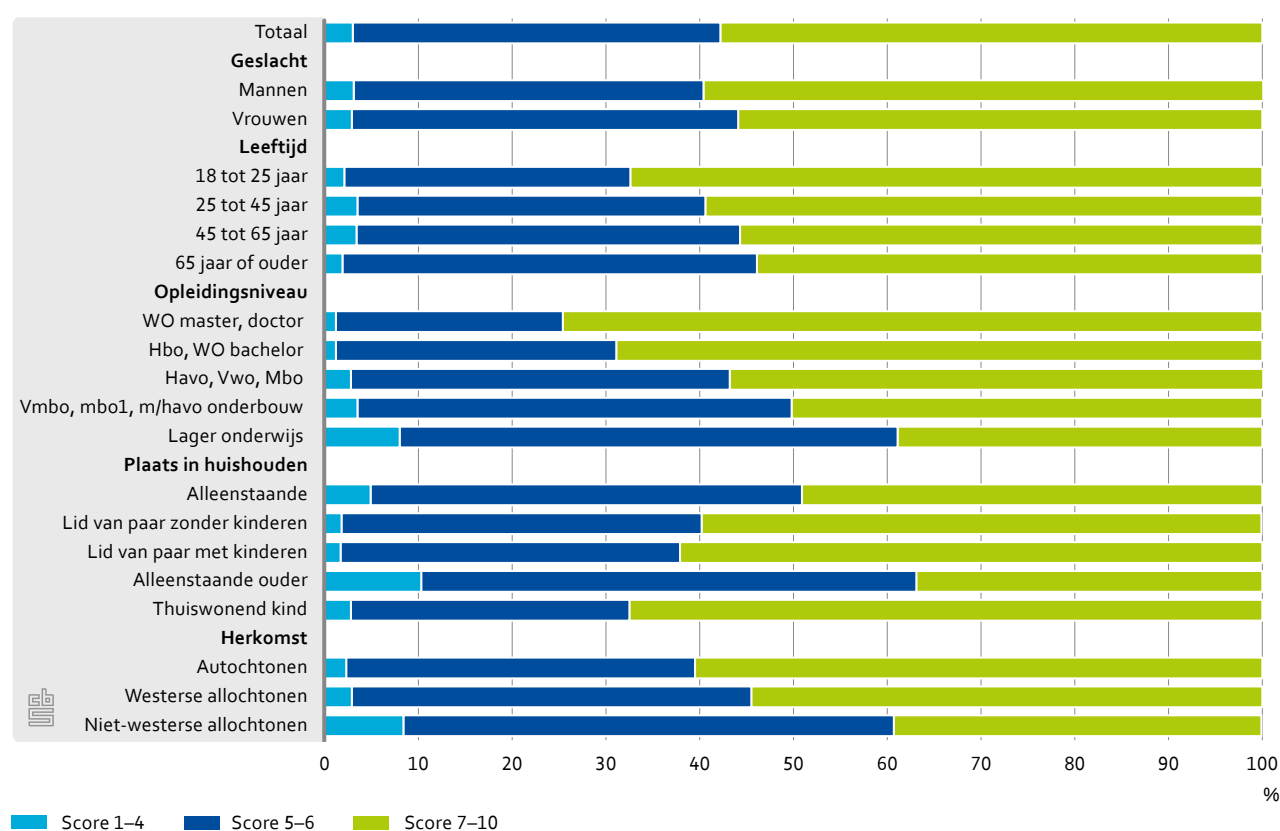
Het uitgangspunt bij de constructie van de PWI is, dat de dimensies uit het theoretisch kader van welzijn allemaal in gelijke mate van belang zijn voor het persoonlijk welzijn. De PWI omvat daarom indicatoren uit elk van de acht dimensies³⁾. De waarden van deze indicatoren worden bij elkaar opgeteld, zodanig dat elke dimensie een gelijk gewicht krijgt in de index. De PWI heeft uiteindelijk een minimale waarde van 1 en een maximale waarde van 10, waarbij een hogere waarde gepaard gaat met een hogere mate van welzijn. Voor meer informatie over de constructie van de index, zie Van Beuningen, Jol en Moonen (2015).

³⁾ Niet alle indicatoren die in dit artikel aan bod komen zijn opgenomen in de PWI. Zo is een deel van de indicatoren slechts voor een deel van de populatie beschikbaar, zoals de mate van tevredenheid met de partner. Zie Van Beuningen, Jol en Moonen (2015) voor meer details over de indicatoren die in de PWI zijn opgenomen, en over de manier waarop deze indicatoren zijn gecombineerd.

11.3 Hoge mate van welzijn onder hoogopgeleiden en jongeren

Uit de PWI-scores blijkt dat een aantal bevolkingsgroepen een lager subjectief welzijn heeft dan andere. Met name laagopgeleiden en niet-westerse allochtonen hebben gemiddeld lagere scores op de PWI. Van beide groepen heeft een kleine 40 procent een score van 7 of hoger, terwijl dat voor de totale bevolking bijna 60 procent is. Daarentegen scoren hoogopgeleiden en jongeren relatief hoog op de PWI. Bij hoogopgeleiden is het beeld op zo goed als alle dimensies positiever in vergelijking met lager opgeleiden (zie ook paragrafen 4 tot en met 11). Mannen hebben gemiddeld een iets hoger welzijn dan vrouwen: 60 procent van de mannen heeft een score van 7 of hoger, tegenover 58 procent van de vrouwen. Dit verschil komt voornamelijk doordat vrouwen zich vaker onveilig voelen en zich meer zorgen maken over de financiële toekomst dan mannen.

11.3.1 Tevredenheid volgens de PWI naar achtergrondkenmerken, 2013

De PWI geeft in tegenstelling tot de algemene vraag over de tevredenheid met het leven (paragraaf 11.1) meer inzicht in de reden waarom bepaalde groepen een lager welzijn hebben, omdat naar onderliggende dimensies kan worden gekeken. Zo scoren vrouwen hoger dan mannen op de vraag over tevredenheid met het leven (zie paragraaf 11.1), maar juist lager op de welzijnsindex vanwege een verminderd veiligheidsgevoel ten opzichte van mannen. De verschillende welzijnsindicatoren zijn door middel van regressieanalyse gerelateerd aan de algemene tevredenheid met het leven. Daaruit blijkt dat acht van de zeventien indicatoren significant gerelateerd zijn aan de tevredenheid met het leven, namelijk: tevredenheid met de opleidingskansen, met het werk of de dagelijkse bezigheden,

met de eigen financiële situatie, met de psychische gezondheid, met de partner, met het sociale leven, met de woning en de mate van zorgen over de financiële toekomst. De tevredenheid met de financiële situatie hangt het sterkst samen met de tevredenheid met het leven. De indicatoren samen (en dus de PWI) bestrijken een breder spectrum aan welzijnsaspecten dan de enkele vraag over tevredenheid met het leven.

12. Conclusie

In dit artikel staat het subjectief welzijn van de volwassen bevolking in Nederland centraal. Er is gekeken naar de waardering van een breed scala aan welzijnsaspecten van het leven, zoals tevredenheid met de eigen financiën en met de gezondheid. De meeste mensen blijken tevreden te zijn over hun financiële situatie. Het aandeel dat zich zorgen maakt over hun financiële toekomst is echter groter dan het aandeel dat ontevreden is over hun huidige financiële situatie. Blijkbaar maken mensen zich zorgen over de toekomst ondanks dat het hen op dit moment financieel goed gaat. Een groot deel van de mensen dat zich zorgen maakt over hun financiële toekomst heeft ook zorgen over baanverlies. Deze twee aspecten hangen uiteraard met elkaar samen. Zorgen over het verlies van het werk komen met name voor bij zelfstandigen. Naast baanverlies kunnen zorgen over de financiële toekomst ook betrekking hebben op onzekerheden over het pensioen.

Gezondheid is misschien wel de meest fundamentele component van het menselijk vermogen om dingen te doen en te laten. Gezondheid beïnvloedt zowel de kwantiteit (de levensduur) als de kwaliteit van leven, en is een van de belangrijkste factoren die iemands welzijn beïnvloeden (Diener, Suh, Lucas en Smith, 1999; Van Beuningen en Kloosterman, 2011). Mensen zijn over het algemeen tevreden met hun gezondheid, zowel met de lichamelijke als met de psychische gezondheid. Regelmatig sporten blijkt positief samen te hangen met beide gezondheidsaspecten.

De Persoonlijke Welzijnsindex (PWI) geeft een totaalbeeld van het subjectief welzijn van mensen, doordat de acht dimensies uit het theoretisch kader voor welzijn hierin worden gecombineerd. Waar subjectief welzijn voorheen vaak alleen aan de hand van enkelvoudige indicatoren zoals geluk en tevredenheid met het leven werd gemeten, wordt dit met de index gedaan aan de hand van meerdere indicatoren die de belangrijkste aspecten van welzijn omvatten. Op die manier kan beter inzichtelijk worden gemaakt op welke gebieden bepaalde groepen een lager welzijn ervaren dan anderen. Vooral hoogopgeleiden scoren relatief hoog op de PWI; zij ervaren op nagenoeg alle dimensies een hogere mate van welzijn in vergelijking met lager opgeleiden.

Technische toelichting

Onderzoek Sociale samenhang & Welzijn

Voor het onderzoek in dit artikel zijn gegevens gebruikt uit de enquête Sociale samenhang & Welzijn 2013. In deze enquête worden onder andere vragen gesteld over subjectief welzijn, sociale, maatschappelijke en politieke participatie en vertrouwen. Het onderzoek is uitgevoerd middels een sequentieel mixed-mode design. Respondenten zijn in eerste instantie gevraagd om via internet (CAWI, Computer Assisted Web Interview) mee te doen aan het onderzoek. In geval van non-respons zijn degenen van wie het telefoonnummer bekend was telefonisch alsnog benaderd (CATI, Computer Assisted Telephone Interview) om mee te doen. Degenen zonder bekend telefoonnummer zijn nogmaals persoonlijk benaderd (CAPI, Computer Assisted Personal Interview) om mee te doen. De respons bedroeg 69,2 procent. De in dit artikel gepresenteerde uitkomsten hebben betrekking op personen van 18 jaar en ouder. In totaal zijn 7 080 respondenten meegenomen in het onderzoek van dit artikel.

Subjectief welzijn en vertrouwen

In het onderzoek Sociale samenhang & Welzijn 2013 zijn verschillende vragen gesteld op het gebied van subjectief welzijn. De indicatoren (zie paragraaf 3) komen aan bod in specifieke vragen van de enquête. De vraag naar de mate waarin men zich zorgen maken over baanverlies in de dimensie economische risico's is alleen gesteld aan degenen met een substantiële baan van minimaal 12 uur per week. Voor zelfstandigen is de vraag iets anders geformuleerd, namelijk of zij zich zorgen maken om zonder opdrachten te komen zitten. Voor de dimensie opleiding en arbeid zijn de vragen naar de tevredenheid met het werk en de reistijd alleen gesteld aan degenen die minimaal 12 uur per week werken. De vraag naar de tevredenheid met de relatie met de partner, in de dimensie sociale relaties, is alleen gesteld aan mensen die een partner hebben.

De vragen naar subjectief welzijn hadden steeds dezelfde antwoordschaal, namelijk een schaal van 1 tot en met 10, waarbij 1 staat voor volledig ontevreden en 10 voor volledig tevreden. De schaalscores zijn als volgt gegroepeerd in drie klassen: ontevreden (scores 1 tot en met 4), niet ontevreden, niet tevreden (scores 5 en 6) en tevreden (scores 7 tot en met 10)⁴⁾. Tevens is een aantal vragen gesteld over de mate waarin mensen zich zorgen maken over bepaalde persoonlijke en maatschappelijke kwesties, en over de mate waarin mensen zich onveilig voelen. Ook deze vragen konden op een schaal van 1 tot en met 10 beantwoord worden, waarbij de interpretatie van de schaal omgekeerd is in vergelijking met de vragen over tevredenheid. Dat houdt in dat de score 1 betekent dat iemand zich nooit zorgen maakt (of nooit onveilig voelt) en 10 betekent dat iemand zich voortdurend zorgen maakt (of onveilig voelt). Ook bij deze variabelen zijn de scores gegroepeerd: geen zorgen/niet onveilig (scores 1 tot en met 4), weinig zorgen/soms onveilig (scores 5 en 6) en veel zorgen/vaak onveilig (scores 7 tot en met 10).

Ook zijn vragen gesteld over institutioneel vertrouwen, bijvoorbeeld in de Tweede Kamer. Vertrouwen wordt met een vierpuntsschaal gemeten, met de volgende

⁴⁾ Deze classificatie is gebaseerd op de verbale antwoordcategorieën ('Volledig ontevreden' – 'Volledig tevreden') die respondenten in een experiment zelf aan hun numerieke score hebben gegeven (Van Beuningen, van der Houwen en Moonen, 2014).

antwoordmogelijkheden: 1) helemaal geen vertrouwen, 2) niet zo veel vertrouwen, 3) tamelijk veel vertrouwen, en 4) heel veel vertrouwen. Bij de indicatoren voor vertrouwen zijn de scores samengevoegd in vertrouwen (antwoordcategorieën 3 en 4) en weinig of geen vertrouwen (antwoordmogelijkheden 1 en 2).

Onderzoeksmethode

Om verschillen in subjectief welzijn tussen bevolkingsgroepen te onderzoeken zijn eerst bivariate analyses uitgevoerd. Om te onderzoeken of de gevonden verschillen in welzijn tussen bevolkingsgroepen blijven bestaan wanneer rekening wordt gehouden met verschillen in andere kenmerken zijn daarnaast multivariate analyses gedaan. Dit is telkens gedaan met behulp van regressieanalyses. In de regressieanalyses zijn in een eerste stap telkens dezelfde kenmerken opgenomen, namelijk geslacht, leeftijd, positie in het huishouden, hoogst behaalde opleidingsniveau, herkomst en gestandaardiseerd huishoudensinkomen. In sommige analyses zijn in een tweede stap van de regressieanalyse additionele variabelen toegevoegd, indien die voor die specifieke analyse relevant zijn. Zo zijn er bijvoorbeeld verschillende leefstijlindicatoren meegenomen bij de analyses van de dimensie gezondheid.

Literatuur

Beuningen, J. van, K. van der Houwen en L. Moonen (2014). Measuring well-being. An analysis of different response scales, Discussion Paper 2014-04, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.

Beuningen, J. van, C. Jol en L. Moonen (2015). De Persoonlijke Welzijnsindex. De ontwikkeling van een index voor subjectief welzijn. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.

Beuningen, J. van, R. Kloosterman (2011). Subjectief welzijn: welke factoren spelen een rol? Bevolkingstrends, 59 (4^e kwartaal), 85–92.

CBS (2014). Welvaart in Nederland. Inkomen, vermogen en bestedingen van huishoudens en personen. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Coumans, M., C. Jol, L. Moonen en P. de Winden (2012). Het meten van welzijn. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.

Diener, E., E. M. Suh, R. E. Lucas en H. L. Smith (1999). Subjective Well-Being: Three Decades of Progress. *Psychological Bulletin*, 125 (2), 276–302.

Dolan, P., T. Peasgood en M. White (2008). Do we really know what makes us happy? A review of the economic literature on the factors associated with subjective well-being. *Journal of Economic Psychology*, 29, 94–122.

Groot, I. de en J.W. Bruggink (2012). Steeds meer overgewicht. CBS-webmagazine, 3 juli 2012.

Houben-van Herten M. en J.-W. Bruggink (2014). Mensen voelen zich ongezonder bij aandoeningen en bij roken en weinig bewegen. CBS-webmagazine, 30 juni 2014.

Kloosterman, R. en H. Schmeets (2014). Meningen over pensioenkwesties. Sociaaleconomische trends, mei 2014/02. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.

Moonen, L. (2014). Managers zijn de meest tevreden werknemers. Sociaaleconomische Trends, februari 2014/2.

Ministerie van BZK/CBS (2013). Wonen in ongewone tijden. De resultaten van het Woononderzoek Nederland 2012. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties/Centraal Bureau voor de Statistiek.

OECD (2011), How's Life?: Measuring well-being, OECD Publishing.

OECD (2013), How's Life? 2013: Measuring Well-being, OECD Publishing.

Penedo, F.R. en J.R. Dahn (2005). Exercise and well-being: a review of mental and physical health benefits associated with physical activity, *Current Opinion in Psychiatry*, 18(2), 189–193.

SCP/CBS (2014). Emancipatiemonitor 2014. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau/Centraal Bureau voor de Statistiek.

Statline (2013a). Particuliere huishoudens naar samenstelling en grootte, 1 januari. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen. Geraadpleegd op 9 oktober 2014. <http://www.cbs.nl/statline>.

Statline (2013b). Bewoonde woningen; inkomen bewoners, WOZ-waarde, regio, 1 januari. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen. Geraadpleegd op 9 oktober 2014. <http://www.cbs.nl/statline>.

Statline (2014a). Samenstelling vermogen; particuliere huishoudens naar kenmerken. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen. Geraadpleegd op 9 oktober 2014. <http://www.cbs.nl/statline>.

Statline (2014b). Mobiliteit in Nederland; persoonskenmerken en motieven, regio's. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen. Geraadpleegd op 9 oktober 2014. <http://www.cbs.nl/statline>.

Stiglitz, J. E., A. Sen en J. P. Fitoussi (2009). Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. www.stiglitz-sen-fitoussi.fr.

Kerncijfertabel indicatoren subjectief welzijn, 2013

	Te- vreden- heid met finan- ciële situatie	Zor- gen over finan- ciële toe- komst	Zor- gen over baan- verlies ¹⁾	Te- vreden- heid met oplei- dings kansen	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	
	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾
	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾
	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾
	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾
	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾	Te- vreden- heid met vreden- heid over werk ¹⁾
Totaal	68	40	54	79	84	84	84	84	85	66	83	94	31	69	67	69	69	69	86
Geslacht																			
Mannen	67	43	55	79	85	85	82	72	86	71	82	94	30	68	65	68	75	87	85
Vrouwen	70	37	52	79	84	87	87	69	84	61	85	94	32	69	70	63	63	89	87
Leeftijd																			
18–25	66	43	63	83	80	85	85	81	87	68	87	97	40	82	69	82	79	85	83
25–35	64	40	58	81	81	82	82	77	84	65	83	95	37	80	70	80	76	78	82
35–45	68	38	54	81	85	86	86	72	85	65	81	93	33	74	69	75	75	86	86
45–55	65	34	48	80	84	84	84	72	84	62	81	91	30	70	67	69	69	89	87
55–65	71	37	53	79	89	87	87	66	84	64	85	93	27	64	67	64	64	92	87
65–75	72	43	·	75	·	·	·	63	86	65	87	95	22	53	62	53	60	95	90
75 of ouder	75	52	·	70	·	·	·	57	87	74	83	96	26	50	68	50	57	95	88
Opleidingsniveau																			
Basisonderwijs	59	31	45	52	89	84	84	58	77	64	78	93	22	46	59	46	53	85	84
Vmbo, avo onderbouw, mbo1	65	37	48	69	85	89	89	64	82	65	84	94	22	56	61	56	61	89	86
Mbo 2, 3, 4, havo, vwo	67	37	52	80	83	86	86	71	85	66	84	94	29	70	68	70	70	88	86
Hbo-, wo-bachelor	74	47	58	92	85	82	82	77	89	65	86	93	39	79	73	79	78	88	88
Hbo-, wo-master, doctor	82	54	64	96	85	81	81	81	90	70	85	93	49	85	76	85	83	90	89

Bron: CBS, Sociale samenhang en welzijn, 2013.

¹⁾ Bij zorgen over baanverlies, tevredenheid met het werk en tevredenheid met de reistijd van en naar het werk is geperceerd op de werkenden (betaald werk voor minimaal 12 uur of meer per week).

²⁾ Bij tevredenheid met de partner is geperceerd op de personen met vaste partner.

³⁾ Het gaat hier om het aandeel personen dat een 7 of hoger scoort op een schaal van 1 tot en met 10, bij zorgen om de financiële toekomst, baanverlies of veiligheidsgevoelens geldt een score van 1 tot en met 4 (geen zorgen of niet onveilig), bij vertrouwen worden de eerste twee categorieën van de vier gekozen (wel vertrouwen).

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2014–2015	2014 tot en met 2015
2014/2015	Het gemiddelde over de jaren 2014 tot en met 2015
2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2014 en eindigend in 2015
2012/'13–2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2012/'13 tot en met 2014/'15

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Studio BCO, Den Haag

Inlichtingen
Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2015.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.